

MUHASEBE DÜNYASINDAN HABERLER

Hazırlayan : Dr. Kadir GÜRDAL*

TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI KURULU (TMSK)

Türkiye Muhasebe Standartları İçin Taslak Metinler

7 Mart 2002 tarihinde ilk toplantısını yaparak faaliyetlerine başlayan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK), TMS-1: Finansal Tabloların Sunuluşu ve TMS-2: Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama Standardı taslak metinlerini 25 Kasım 2002 tarihinde görüşe açtı. Standart taslakları, görüş bildirmek isteyenler için www.tmsk.org.tr adresli web sayfasında yer almaktadır.

Sermaye Piyasası Kurulu da IAS ile uyumlu yeni muhasebe standartları yayınlamak için çalışmalarını önemli ölçüde tamamladı. Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları olarak isimlendirilen standart taslakları, ilgililerin görüşlerini almak üzere www.spk.gov.tr adresli web sayfasında sunulmaktadır.

ULUSLARARASI MUHASEBECİLER FEDERASYONU

(International Federation Of Accountants - IFAC)

16. Dünya Muhasebeciler Kongresi

16. Dünya Muhasebeciler Kongresi 18 - 21 Kasım 2002 tarihleri arasında Hong Kong'da yapıldı. Beş yılda bir yapılan ve bu dönem Hong Kong Muhasebeciler Topluluğu tarafından üstlenilen kongreye 100 ülkeden yaklaşık 5 000 muhasebeci katıldı. Ana teması "Bilgi Tabanlı Ekonomi ve Muhasebeci" olan kongreye Türkiye'yi temsilen, IFAC üyesi kuruluşlar olan TÜRMOB ve Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği temsilcileri de katıldı.

Muhasebecilere Güvenin Yeniden Kazandırılması

2002 yılı içinde özellikle ABD'de ortaya çıkan gelişmeler muhasebeye ve muhasebecilere

* Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İşletme Bölümü Muhasebe-Finansman Anabilim Dalı
e-posta: kgurdal@politics.ankara.edu.tr

re olan güveni azaltmıştır. IFAC Kurulu, kamuoyunda muhasebeye ve muhasebeciye güvenin yeniden oluşturulmasını sağlamak üzere toplantılar düzenledi. Bu amaçla, denetim sözleşmeleri ve bu sözleşmeleri uygulayan şirketler için kalite kontrol standartlarının gözden geçirilmesine; IFAC'ın etik ilkelerinin Avrupa Birliği, Avrupa Birliği dışındaki diğer ülkeler ve bazı muhasebe kuruluşları tarafından da kabul görmesi için girişimlerde bulunulmasına; Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (International Auditing and Assurance Standards Board – IAASB)'nin yayınladığı standart ve duyuruların IFAC web sayfasında 1 Ocak 2003'ten itibaren ücretsiz olarak tüm dünyadaki muhasebecilere sunulmasına karar verildi.

Finansal Tabloların Güvenilirliğinin Artırılması

IFAC, dünya genelinde finansal tabloların güvenilirliğinin artırılması amacıyla yeni bir çalışma grubu oluşturdu. Şirket yöneticileri, yatırımcılar ve muhasebecilik mesleği temsilcilerinden oluşan çalışma grubu; daha önce ortaya çıkan ancak Enron ve WorldCom olayları ile daha acil duruma gelen finansal tablolara duyulan güvensizlik ile ilgili uluslararası bir bakış açısı oluşturmayı amaçlamaktadır. Güven kaybının nedenlerinin saptanması ve güvenin yeniden kazandırılması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi, çalışma grubunun temel hedefleri olarak belirlenmiştir. Konuyla ilgili raporun 2003 yılı ortalarında yayınlanması beklenmektedir.

Elektronik Ticaretten Kaynaklanan Risklere Karşı, Denetçilere Sunulan Yeni Uluslararası Rehber

Elektronik ticaretin işletmelerle ilgili pek çok alanda yaygın olarak kullanılması, finansal tabloların denetiminin planlanmasında ve gerçekleştirilmesinde denetçileri yeni risk unsurlarıyla karşı karşıya bırakmaktadır. Bu risklerin belirlenmesinde ve aşılmasında denetçilere yardımcı olmak üzere IFAC'ın Uluslararası Denetim Uygulamaları Komitesi (yeni adıyla Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu - IAASB) tarafından bir uygulama ilkesi yayınlandı. Elektronik Ticaret – Finansal Tabloların

Denetimine Etkisi (Electronic Commerce - Effect on the Audit of Financial Statements) adıyla hazırlanan bu Denetim Uygulama İlkesi (International Auditing Practice Statement - IAPS), özellikle üç Uluslararası Denetim Standardı (International Standards on Auditing – ISA) ile ilgilidir. Bunlar; ISA 300: Planlama, ISA 310: İşletme Hakkında Bilgi ve ISA 400: Risk Görüşü ve İç Kontrol standartlarıdır.

Uluslararası Eğitim İlkeleri İçin Rehber

IFAC, muhasebecilik mesleğini yerine getiren meslek mensuplarının ön yeterlik eğitimlerinin ve sürekli mesleki gelişimlerinin sağlanması amacıyla Uluslararası Eğitim İlkeleri'ni geliştirme çalışmalarını sürdürmektedir. Bu amaçla IFAC Eğitim Komitesi tarafından yayınlanan rehber ilkeleri (Guiding Principles for International Education Statements), daha sonra yayınlanacak standartlar için de bir temel oluşturmaktadır. Muhasebecilik mesleği; muhasebe, denetim, kamu sektörü muhasebesi ve etik alanlarında ortak bir noktaya doğru gitmektedir. Belirlenen uluslararası standartlar tüm dünyada uygulamaların tutarlı ve kaliteli olmasını sağlamaktadır. Eğitim, mesleğin teknik ve uygulama standartlarının en iyi şekilde yerine getirilmesinde hareket noktasıdır. Yayınlanan yedi adet standart taslağı (Giriş Önkoşulları, Mesleki Eğitim Programlarının İçeriği, Mesleki Beceriler ve Genel Eğitim, Mesleki Değerler ve Etik, Deneyim Gereklilikleri, Mesleki Yetkinin Verilmesi, Mesleki Eğitim ve Gelişimin Sürdürülmesi) ve rehber ilkeler, bu amaca hizmet etmektedir. Bu taslak ve ilkeler, www.ifac.org/store adresli web sayfasında yer almaktadır. Yayınlanacak olan eğitim standartlarının Ocak 2005'ten itibaren IFAC üye kuruluşları tarafından uygulanması da beklenmektedir.

Kamu Sektörü Komitesi'nden Yeni Standartlar

Kamu Sektörü Komitesi'nin hükümetler ve bağlı birimleri tarafından kullanılmak üzere hazırladığı tahakkuk esasına dayalı uluslararası muhasebe standartlarına (International Public Sector Accounting Standard - IPSAS) yenileri eklendi. Bölümlere Göre Raporlama; Karşılık-

lar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar; İştirakler standartlarının yayınlanması ile birlikte toplam 20 adet temel standart yayınlanmış oldu.

Kamu Kurumlarının Tahakkuk Esaslı Muhasebeye Geçiş

Kamu kuruluşlarının nakit esaslı muhasebeden tahakkuk esaslı muhasebeye geçmesi yönünde tüm dünyada bir eğilim söz konusudur. Bu süreçte yer alan kesimlere yardımcı olmak üzere IFAC Kamu Sektörü Komitesi tarafından bir yayın (Resource Accounting: Framework of Accounting Standard Setting in the UK Central Government Sector) hazırlandı.

Konuyla ilgili olarak İngiltere’de karşılaşılan sorunlar ve temel kavramların açıklandığı yayında; tahakkuk esaslı muhasebenin politikaların belirlenmesinde ve varlık yönetiminde daha yararlı olduğu belirtilmektedir. Tahakkuk esaslı bütçeleme ve finansal raporlama konularında da bilgiler verilmektedir. Bu yayın, www.ifac.org/store adresli web sayfasında ücretsiz olarak ilgililere sunulmaktadır.

Uluslararası Kamu Sektörü Muhasebe Standartları’nın NATO Tarafından da Uygulanması

NATO, 1 Ocak 2006 tarihinden itibaren kendi finansal tablolarını Uluslararası Kamu Sektörü Muhasebe Standartları’na (IPSAS) göre hazırlayacağını açıkladı. 14 NATO kuruluşunun çoğunun Ocak 2003 veya 2004’ten itibaren IPSAS’ı uygulamasının beklendiği de belirtildi.

Merit 2002 Makaleleri

Finansal muhasebe ve yönetim muhasebesi ile ilgili konularda yayınlanan makalelerin değerlendirildiği Merit 2002 yarışmasında başarılı bulunan makaleler bir kitap şeklinde yayınlandı. IFAC’ın Finansal Muhasebe ve Yönetim Muhasebesi Komitesi (Financial and Management Accounting Committee - FMAC) tarafından her yıl düzenlenen yarışmada,

"Müşterilerin Organizasyona Ekonomik Katkısının Hesaplanması (Calculating the Economic Value of Customers to an Organization)"

başlıklı makale ödüle değer bulundu. Bu makale ile birlikte diğer 10 ödüllü makale bir kaptta toplandı.

ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARTLARI KURULU

(International Accounting Standards Board - IASB)

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları İçin Önsöz

IASB, Uluslararası Muhasebe Standartları’nın (IAS) yerini alan Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS) için Önsöz’ü yayınladı. Önsöz’de; IASB’ın yeni yapısı ve amaçları ile birlikte, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları’nın amacı, yetkisi ve uygulanma zamanları da yer aldı.

IFRS; tüm kâr amaçlı birimlerin genel amaçlı finansal tablolarına ve diğer finansal raporlarına uygulanmak üzere yapılandırıldı. Standartları oluşturan paragrafların koyu ve düz bir yazı tipiyle hazırlanması benimsendi. Ana ilkeler, koyu yazılarak belirtildi. Her iki yazı tipinin de eşit yaptırım gücüne sahip oldukları da Önsöz’de belirtildi.

Muhasebe Standartları Belirleyicilerinin Hong Kong Toplantısı

IASB, 18 Kasım 2002’de muhasebe standartları belirleyicilerinin katıldığı bir toplantı düzenledi. Hong Kong’da yapılan toplantının ana konusunu, finansal raporlama standartlarının ve dünya genelindeki farklı muhasebe uygulamalarının tekdüzene kavuşturulmasına, başka bir deyişle küresel muhasebe standartlarına yönelik çalışmalar oluşturdu.

AVRUPA MUHASEBECİLER BİRLİĞİ

(The European Federation of Accountants – Federation des Experts Comptables Europeens - FEE)

Muhasebe Kurallarının Güncellenmesi

Avrupa Komisyonu, mevcut Avrupa Birliği Muhasebe Yönergeleri’ni tamamlamak üzere

re bir yönerge teklifi hazırladı. Teklif, mevcut Avrupa Birliği kurallarını en iyi şekilde uygulamaya geçirmeyi amaçlamaktadır ve 2005 yılından itibaren tüm Avrupa Birliği ülkelerinde piyasalara kayıtlı tüm şirketlerin Uluslararası Muhasebe Standartları'nı (IAS) uygulamalarını öngören düzenlemeyle ilgilidir. Muhasebe Yönergeleri'ne yönelik olarak önerilen düzenlemeler, IAS'ı uygulamayan üye ülkelerin benzer ve yüksek kaliteli finansal raporlama yapmalarını, risklerin ve belirsizliklerin açıklanmasının geliştirilmesini, ve denetim raporlarının uyum ve tutarlılığının artırılmasını sağlayacaktır. Nitekim yönerge teklifi; IAS'ın uygulanmadığı yerlerde, bu yönergenin tamamladığı 4. ve 7. Muhasebe Yönergeleri'nin Avrupa Birliği muhasebe gereklerini karşılamayı sürdüreceğini de belirtmektedir. Bu nedenle yönergeler, Avrupa'daki yaklaşık 5 milyon şirket için uygulamaya kalmaya devam edecektir.

Avrupa'da Uluslararası Muhasebe Standartlarının Aynen Uygulanmasına Yöündeki Avrupa Birliği Düzenlemesi

Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu (The European Financial Reporting Advisory Group - EFRAG), yapılan son düzenlemelerden sonra Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS) ile 4. ve 7. Yönergeler arasında uyumsuzluk kalmadığını onayladı ve 2005 yılından itibaren Avrupa'da piyasalara kayıtlı tüm şirketlerin IFRS'yi uygulamaları gerektiği yönünde görüş bildirdi. EFRAG, 41 adet Uluslararası Muhasebe Standardı ile bunlarla ilişkili 33 adet Sürekli Yorumlar Komitesi (Standing Interpretations Committee - SIC) yorumunu inceledi. Bu incelemelerde, bu standartların Avrupa'daki şirketler tarafından uygulanmasına ilişkin deneyimler ve tartışmalar esas alındı. Aynı zamanda standart belirleyicileri ve piyasa katılımcılarının da görüşleri alındı. Sonuçta EFRAG; mevcut standartların Avrupa Parlamentosu Yönetmeliği'nin ve Konsey'in ilgili düzenlemelerinin gerektirdiği nitelikleri

karşıladığı görüşüne vardı ve Uluslararası Muhasebe Standartları'nın "bir bütün halinde" onaylanmasını önerdi.

Bu öneri, ilgili taraflar tarafından benimsendi ve Avrupa Birliği, 11 Eylül 2002 tarihinde yayınlanan yönetmelik ile konuya resmîyet kazandırdı. Yayın tarihini izleyen üç gün sonra da bu yönetmelik yaptırım gücü kazandı. Avrupa Birliği Konseyi'nin bu yönetmeliğiyle birlikte; Avrupa Komisyonu'nun 2005 yılından itibaren Uluslararası Muhasebe Standartları'nın uygulanmasına ilişkin taslağı uygulamaya geçmiş oldu. Bu düzenlemeyle birlikte; bankalar ve sigorta şirketleri de dahil olmak üzere piyasalara kayıtlı tüm şirketler 2005 yılından itibaren konsolide hesaplarını IAS ile uyumlu olarak hazırlamak zorundadırlar Üye ülkeler, bu düzenlemeleri kayıtlı olmayan şirketlere ve yıllık hesaplara genişletme hakkına sahiptirler. Onaylanan IAS'ların uygulanmadığı yerlerde 4. ve 7. Muhasebe Yönergeleri geçerlidir.

ABD BELGELİ MUHASEBE UZMANLARI KURULUŞU

(American Institute Of Certified Public Accountants - AICPA)

Bilgisayarlı Tekdüzen Belgeli Muhasebe Uzmanı (CPA) Sınavı

AICPA, Eyalet Muhasebe Kurulları Ulusal Birliği (National Association of State Boards of Accountancy - NASBA) ve Prometric şirketi, muhasebe meslek sınavlarının bilgisayar ortamında yapılması konusunda anlaşma imzaladılar. Bilgisayar tabanlı sınavların, daha kapsamlı ve daha nitelikli sınavların yapılmasına olanak sağlaması beklenmektedir. 2004 yılı başlarında uygulanması planlanan bu sınavlar, meslek mensubu adaylarına da esneklik sağlayacaktır. Sınavları AICPA hazırlayacak ve değerlendirecek, NASBA ve Eyalet Muhasebe Kurulları da sınavların yapılmasını sağlayacaktır Prometric ise, 300'den fazla sınav merkezinde adaylara sı-

navı sunacaktır Şu anda yılda iki kez yapılan sınav, bilgisayarlı sisteme geçildiğinde yılda dört kez tekrarlanacaktır Sınav, haftada altı gün yapılabilecektir.

FİNANSAL MUHASEBE STANDARTLARI KURULU

**(Financial Accounting Standards Board –
FASB)**

Küresel Muhasebe Standartları için IASB ve FASB İşbirliği

FASB ile IASB, ABD muhasebe standartları ile uluslararası muhasebe standartlarının bir noktada birleştirilmesini sağlamak üzere ortak çalışma yapılmasını kararlaştırdılar Her iki kurulun, gerekli gördükleri değişiklikleri yansıtmak üzere 2003 yılı sonuna kadar birer taslak hazırlamaları da öngörüldü. Daha sonraki aşamada ise ortak çalışma grupları ile farklılıkların ortadan kaldırılmasına yönelik hazırlıkların yapılması da kararlaştırıldı. Bu çalışmalar sonunda, dünya genelinde muhasebe uygulamaları arasındaki farklılıkların ortadan kaldırılması, finansal tabloların karşılaştırılabilirliği ve kaliteli finansal tabloların hazırlanması mümkün olacaktır

IASB ve FASB arasındaki bu işbirliği kararı, Avrupa Komisyonu ve ABD sermaye piyasası örgütü (Securities and Exchange Commission – SEC) tarafından da olumlu karşılandı.

AVUSTRALYA CPA

(CPA Australia)

Avustralya'da Muhasebe Standartları Çalışmaları için 2.8 Milyon \$

Avustralya Finansal Raporlama Konseyi (Financial Reporting Council – FRC), ülke muhasebe standartlarının IAS ile uyumunun sağlanması için ve IAS'ın geliştirilmesinde etkin çalışmalar yapmaktadır Bu amaçla konseye yıllık 2.8 milyon \$'lık bir kaynak sunulmaktadır

Parlamento'dan çıkan son bir kararla, iki yıl için 2 milyon \$'lık ek bir kaynağın da kendilerine tahsis edildiği görülmektedir. Sağlanan ek kaynağın, IAS'ın geliştirilmesinde etkin görevler alan Avustralya Muhasebe Standartları Kurulu (Australian Accounting Standards Board – AASB) aracılığıyla kullanılması da sözkonusu olmaktadır Belirtilen tutarlar, muhasebe standartlarının öneminin vurgulanması açısından dikkat çekicidir.

2005 Yılından İtibaren Uluslararası Muhasebe Standartları'nın Uygulanması

FRC, Avustralya'da finansal raporlama yapan tüm birimlerin 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren Uluslararası Muhasebe Standartları'nı uygulayacağını açıkladı. FRC'nin bu kararı, Avrupa Birliği'nin ve Kanada'nın benzer kararını da destekleyici nitelikte olduğundan, küresel muhasebe standartlarının oluşması açısından da önem taşımaktadır

İNGİLTERE VE GALLER BELGELİ MUHASEBE UZMANLARI KURULUŞU

**(Institute Of Certified Accountants Of
England & Wales – ICAEW)**

İngiltere Muhasebe Standartları Kurulu (Accounting Standards Board – ASB), 2005 yılından itibaren IAS'ın (IFRS'nin) kullanılması yönündeki çalışmalara başladı. ICAEW de bu çalışmalara etkin olarak katılacağını bildirdi. Enstitü'nün önceliğini, 2005'te uygulanacak uluslararası standartların, şeffaf ve karşılaştırılabilir finansal tabloların hazırlanabilmesini sağlamasıdır Böylece kayıtlı şirketler ile kayıtlı olmayan büyük şirketlerin finansal tablolarının karşılaştırılması mümkün olacak, yasal düzenlemelerdeki karışıklıklar en düşük düzeye inecek ve büyük özel şirketlerin düzenlenmiş piyasalara girişlerine yardımcı olunacaktır Bu nedenlerle ICAEW, IASB'ın çalışmalarında ASB'nin etkin bir rol almasını sağlamak üzere ASB'ye destek kararı aldı.

**KANADA BELGELİ MUHASEBE
UZMANLARI KURULUŞU**

(Canadian Institute of Chartered
Accountants – CICA)

**Muhasebe Standartları ve Şirket Yö-
netişimi**

Kanada Belgeli Yönetim Muhasebecileri Topluluğu (Society of Certified Management Accountants - CMA - of Canada), Bankacılık ve Ticaret Sürekli Senato Komitesi'ne bir sunuş yaptı. Sunuşta, Enron olayı sonrasında muhasebe ve şirket yönetişimi açısından kamuoyu güveninin tekrar sağlanmasına yönelik olarak atılması gereken adımlar belirtildi. Bu konudaki temel başlıklar şunlardır: Kanada Kamu Sorumluluğu Kurulu'nun faaliyetlerinde daha fazla şeffaflık ve güven; kurallara dayalı sistemlerden çok, muhasebe ana konularına ve ilkelerine odaklanma; hükümetten, işletmeler ve meslek

kuruluşlarından bağımsız bir muhasebe standartları belirleme kurulunun oluşturulması; riskin daha iyi anlaşılması ve kontrol sistemlerinin kurulması için yöneticilere yeni araçların geliştirilmesi ve uygulanması için destekleyici kararlar almak; şirket yöneticiliğinde uzmanlaşmanın artırılması.

RUSYA ve TACİKİSTAN

2004 Yılından İtibaren Uluslararası Muhasebe Standartları

Rusya'daki tüm şirketlerin ve bankaların 1 Ocak 2004 tarihinden itibaren finansal tablolarını IAS'a göre hazırlayacakları açıklandı. Bu amaçla, 1 Ocak 2003'ten itibaren uygulama rehberlerinin yayınlanması konusunda çalışmalar başlatıldı.

Tacikistan da Ocak 2003'ten itibaren tüm şirketlerin IAS'a uygun olarak finansal raporlarını hazırlamalarını öngördü.